

Настаўніцкая газета, 22, 25, 27 лістапада 2014 г.

ІМІ ГАНАРЫЦЦА БДПУ

(20—21 лістапада 2014 г. – 100-годдзе Беларускага дзяржаўнага педагагічнага ўніверсітэта імя М.Танка)

Самы галоўны гонар БДПУ- яго выпускнікі. У першую чаргу, гэта тысячы настаўнікаў, якія плённа працавалі і працуюць у гарадах і вёсках рэспублікі у школах, ліцэях, гімназіях, педаганічных каледжах. Многія з іх прызнаны лепшымі “Настаўнікамі года”, ушанаваны ордэнамі і медалямі, ганаровымі званнямі “Заслужаны настаўнік Беларусі”, “Народны настаўнік СССР”, “Герой Сацыялістычнай працы”.

Мала каму вядома, што ў 1935-1955 гадах пры Мінскім педінстытуце існаваў Мінскі настаўніцкі інстытут (з 1947 года працаваў у Маладзечна). Ён рыхтаваў настаўнікаў для 5-7-х класаў агульнаадукацыйных школ. Тэрмін навучання 2 гады. Пагэтану ў нас ёсць усе падставы для таго, каб выпускнікоў Мінскага настаўніцкага інстытута лічыць выпускнікамі МДП і адпаведна БДПУ.

За ўсю гісторыю Беларускага дзяржаўнага педагагічнага ўніверсітэта імя М.Танка тром яго выпускнікам было прысвоена высокае званне Героя Сацыялістычнай Працы. Гэта А.Ф.Занько. А.І.Казей і Я.К.Тарасевіч.

Першай Залатую Зорку Героя Сацыялістычнай Працы атрымала ў 1968 годзе Арыядна Іванаўна Казей – сястра Героя Савецкага Саюза Марата Казея. Яна скончыла Мінскі педінстытут ў 1964 годзе, а праз год у 1965 годзе стала Заслужанай настаўніцай БССР. У гады Вялікай Айчыннай вайны А.І.Казей была ўдзельніцай партызанскага руху, а ў 1954-1977 гадах працавала настаўніцай мінскай СШ № 28. Званне Героя Сацыялістычнай Працы было прысвоена ёй за “заслугі ў справе навучання і камуністычнага выхавання вучняў. У 1975-1980 гадах Арыядна Казей выбіралася дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР.

Урадженка горада Лепеля Аляксандра Фёдараўна Занько скончыла Мінскі педінстытут 52 гады таму назад - у 1962 годзе. Але працаваць яна пачала значна раней – у 1949 годзе настаўніцай матэматыкі ў дзіцячым доме, а з 1951 года - у СШ № 2 г.Лепеля. Праз 10 гадоў пасля сканчэння інстытута А.Ф.Занько была ўдастоена ганаровага звання Заслужанай настаўніцы БССР, а ў 1978 годзе стала Героем Сацыялістычнай працы за заслугі ў справе навучання і выхавання вучняў.

Урадженка вёскі Ракаўшчына Мсціслаўскага раёна Магілёўскай вобласці Лідія Кузьмінічна Тарасевіч – выпускніца Мінскага педінстытута 1972 года. З 1950 года 21-гадовая настаўніца была прызначана завучам Недаўскай 8-гадовай школы Бягомльскага раёна, з 1952 года - настаўніцай біялогіі сярэдняй школы № 7, а з 1964 года – завучам сярэдняй школы № 96 г.Мінска. Праз два гады пасля сканчэння МДП Л.К.Тарасевіч прысвоілі ганаровае званне заслужанай настаўніцай БССР, а ў 1978 годзе – высокае званне Героя Сацыялістычнай Працы за высокія паказчыкі ў вучэбна-выхаваўчай і грамадскай рабоце.

За 69-гадовую гісторыю Савецкага Саюза толькі чатыры настаўніка Беларусі былі ўдастоены ганаровага звання “Народны настаўнік СССР”. Адной з іх стала выпускніца

Мінскага дзяржаўнага педагагічнага інстытута імя М.Горкага Валянціна Георгіеўна Гаховіч. Яна нарадзілася ў 1935 годзе ў вёсцы Грыцкевічы Нясвіжскага раёна Мінскай вобласці. З 1959 года Палянціна Георгіеўна працавала настаўніцай рускай мовы і літаратуры сярэдняй школы № 3 г.Навагрудка. Гаховіч падрыхтавала вялікую колькасць вучняў – пераможцаў і прызёраў усесаюзных, рэспубліканскіх, абласных, раённых алімпіяд і конкурсаў. У 1981 годзе ёй было прысвоена ганаровае званне “Заслужаны настаўнік БССР”, а ў 1985 годзе – высокае званне “Народны настаўнік СССР”. Валянціна Георгіеўна ўзнагароджана ордэнам “Знак Пашаны”. Яна выбіралася намеснікам старшыні Камітэта савецкіх жанчын. В.Г.Гаховіч занесена ў Кнігу Славы Навагрудскага раёна. 10 чэрвеня 2010 года ёй прысвоена званне “Ганаровы грамадзянін Навагрудскага раёна”. Гаховіч пражывае ў г.Навагрудку.

Студэнты БДПУ ганарацца тым, што студэнтам і выпускнікам іх вышэйшай навучальнай установы сталі многія таленавітыя беларускія пісьменнікі, у тым ліку два класіка беларускай літаратуры - народныя паэты Беларусі Аркадзь Куляшоў і Пімен Панчанка.

Аркадзь Куляшоў (1914-1978) у 1928 годзе паступіў у Мсціслаўскі педагагічны тэхнікум, а ў 1931 годзе перайшоў на першы курс літаратурнага факультэта Беларускага вышэйшага педагагічнага інстытута, дзе правучыўся да вясны 1933 года.

Аркадзь Куляшоў быў двойчы лаўрэатам Дзяржаўнай прэміі СССР (1946,1949) за паэмы “Сцяг брыгады” і “Новае рэчышча”, лаўрэатам Дзяржаўнай прэміі БССР імя Я.Купалы (1970) за пераклады вершаў і паэзм М.Лермантава, “Энеіды” І.Катлярэўскага і “Слова аб Гайавайе” Г.Лангфела, лаўрэатам прэміі Ленінскага камсамола Беларусі (1968).

Аркадзь Аляксандравіч быў удастоены ганаровага звання “Народны паэт БССР” (1968) і заслужанага работніка культуры Украінскай ССР (1973).

Будучы народны паэт Беларусі Пімен Панчанка (1917-1995) у 1939 годзе закончыў філалагічны факультэт Мінскага педагагічнага інстытута.

Нельга не згадзіцца з даследчыцай Г.К.Тычко, што П.Панчанка быў адметны, унікальны паэт, які выдатна спалучаў у сваёй творчасці вострую, публіцыстычнасць, з’едлівы сарказм і тонкую, душэўную лірыку. Тэматычны абсяг яго паэзіі надзвычай шырокі, таму што Пімена Емельянавіча хвалявалі як глабальныя праблемы жыцця чалавецтва, так і дробязныя, на першы погляд, праявы штодзённага чалавечага існавання. Цікавы ў гэтым плане верш “Беларускія настаўніцы”, дзе паэт, згадваючы прозвішчы канкрэтных людзей, уздымаецца да праблем агульнанацыянальнага маштабу:

Таварышы начальнікі,

Павышайце настаўніцам стаўкі.

Будуйце ім катэджы

І не чытайце натацый:

Калі мы страцім беларускіх настаўніц-

Знікне і ўся беларуская нацыя.

Пімен Панчанка асмеліўся на тое, на што не асмельваўся ні адзін з беларускіх пісьменнікаў. Аб гэтым сведчыць яго славыты верш “Беларуская мова”, напісаны ў 1988 годзе. Ён пачынаецца досыць традыцыйна – з апявання прыгажосці, чысціні беларускай мовы, са згадкі пра яе славянскую старажытнасць. Але потым, калі лірычны герой згадвае пра сучаснасць. Інтанацыя твора рэзка змяняецца:

Пра цябе, як сонечнае дзіва.

І Купала, ды ўсе мы мы снілі сны...

Ад цябе ласкавай і праўдзівай,

Адракаюцца цяпер твае сыны.

Лірычнае выказванне паэта пераходзіць у публіцыстычнае выкрыццё моўнай палітыкі таго часу. Панчанка з уласцівай яму грамадзянскай смеласцю ў голас называе тых, хто вінаваты ў вынішчэнні мовы і нацыі. Ён з поўным маральным правам праяўляе сваю ненавісць да тых, каго называе “вялікадзяржаўнікамі, што разбэсцілі вялікі мой народ”.

У 1973 годзе Піменку Панчанку было надана ганаровае званне Народнага паэта Беларусі. Ён быў галоўным рэдактарам часопісаў “Советская Отчизна» (цяпер “Нёман”), “Маладосць”, сакратаром праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі, не толькі дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР, а нават членам Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР.

Студэнтамі і выпускнікамі Беларускага дзяржаўнага педагагічнага ўніверсітэта імя М.Танка, які раней насіў другія назвы, былі таленавітыя беларускія пісьменнікі: Эдзі Агняцвет, Алесь Астапенка. Анатоль Астрэйка, заслужаны работнік культуры Беларусі, лаўрэат Літаратурнай прэміі імя Я.Купалы Мікола Аўрамчык, Юрый Багушэвіч, Заслужаны дзеяч культуры Беларусі Алесь Бачыла, Захар Бірала, Міхась Блісцінаў, Рыгор Бярозкін, Змітро Віталін, заслужаны дзеяч культуры БССР, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР, лаўрэат Літаратурнай прэміі імя Я.Купалы Антатоль Вялюгін, заслужаны настаўнік БССР Васіль Гарбацэвіч, заслужаны работнік культуры БССР Вісарыён Гарбук, заслужаны работнік культуры БССР Іван Грамовіч, заслужаны работнік культуры БССР, лаўрэат Літаратурнай прэміі СП БССР імя А.Куляшова, аўтар гімна Мінскага дзяржаўнага педагагічнага інстытута імя А.М.Горкага Сяргей Грахоўскі, Клім Грыневіч, доктар філалагічных навук Эс фір Гурэвіч, выдатнік народнай асветы БССР Віктар Дайліда, Мота Дзягцяр, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь Мікола Ермаловіч, доктар філалагічных навук, прафесар Васіль Жураўлёў, кандыдат філалагічных навук Язэп Зазека, Алесь Звонак. Сяргей Знаёмы, акадэмік АПН СССР і НАН Беларусі, доктар філалагічных навук, прафесар, дырэктар навукова-даследчага інстытута Інстытута педагогікі Міністэрства асветы БССР Васіль Івашын, акадэмік НАН Беларусі, Заслужаны дзеяч навукі БССР, доктар філалагічных навук, дырэктар Інстытута літаратуры імя Я.Купалы АН БССР Віктар Каваленка, заслужаны работнік культуры БССР,

галоўны рэдактар Дзяржанага выдавецтва БССР (з 1963 г. – “Беларусь” Янка Казека, заслужаны работнік вышэйшай школы Беларусі, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі імя Я.Коласа, Літаратурнай прэміі імя І.Мележа, прафесар, кандыдат філалагічных навук Уладзімір Калеснік Уладзімір Кандрацэня, Уладзімір Карпаў, Ілья Клаз, Уладзімір Клішэвіч, Мікола Корзун, Аляксей Коршак, заслужаны работнік культуры БССР Аляксей Кулакоўскі, заслужаны работнік культуры БССР Сцяпан Кухараў, Алесь Кучар, акадэмік АПН СССР і НАН Беларусі, доктар філалагічных навук, прафесар, прарэктар Мінскага педінстытута імя А.М.Горкага, дырэктар навукова даследчага Інстытута Міністэрства адукацыі БССР Міхась Лазарук, Заслужаны дзеяч навукі БССР, доктар філалагічных навук, прафесар, дэкан філалагічнага факультэта БДУ Міхась Ларчанка, Сцяпан Ліхадзіёўскі, Еўдакія Лось, Мікола Лупсякоў, Юрка Лявонны, Сямён Ляльчук, Заслужаны настаўнік БССР, дырэктар выдавецтва “Народная асвета” Уладзімір Ляпёшкін, Уладзімір Ляўданскі, галоўны рэдактар Цэнтральна-беларускага вяршання ў Маскве, дырэктар Дзяржаўнага выдавецтва БССР, кандыдат філалагічных навук Сцяпан Майхровіч, доктар філалагічных навук, прафесар Мікалай Мішчанчук, дэкан філалагічнага факультэта Магілёўскага педінстытута, кандыдат філалагічных навук Алесь Макарэвіч, Валерый Маракоў, Янка Непачаловіч, старшыня Саюза пісьменнікаў Беларусі, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь, лаўрэат прэміі Ленінскага камсамола Беларусі Уладзімір Някляеў, Рыгор Няхай, галоўны рэдактар часопіса “Роднае слова” Зоя Падліпская, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР імя Я.Коласа, доктар філалагічных навук, прафесар Навум Перкін, Зяма Півавараў, Валянцін Рабкевіч, прафесар, кандыдат філалагічных навук Аляксей Рагуля, Уладзімір Рагуцкі, Галена Раманоўская, Алесь Розна, Юрый Рудзько, Рува Рэйзін, Рыгор Рэлес, Ганна Сапрыка, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР Язэп Семяжон, доктар філалагічных навук, прафесар Антон Семяновіч, галоўны рэдактар часопіса “Малодосць”, галоўны рэдактар штотыднёвіка “Літаратура і мастацтва” Таццяна Сівец, Іван Сіняўскі, Міхась Скрыпка, Даір Слаўковіч, Алесь Ставер, Мікола Сурначоў, Масей Сяднёў, Раман Тармола, Мікола Татур, Якуб Усікаў, Андрэй Ушакоў, заслужаны работнік культуры БССР Тарас Хадкевіч, аўтар слоў гімна БДПУ, кандыдат філалагічных навук Мікола Шабовіч, Генадзь Шведзік.

Беларускі драматург Васіль Савіч Гарбацэвіч (1893-1985) у 1913 гаду скончыў Рагачоўскую настаўніцкую семінарыю, у 1918-м - Мінскі настаўніцкі інстытут, а ў 1933 годзе – Вышэйшы педінстытут у Мінску. Ён працаваў настаўнікам на Сенненшчыне (1913-1915), у Дукорскай школе (1918-1924, 1933-1957), выкладаў беларускую мову ў Магілёўскім педтэхнікуме (1924-1929). В.С.Гарбацэвіч быў арганізатарам і кіраўніком Магілёўскай філіі “Маладняка”.

У 1947 годзе яму было прысвоена ганаровае званне “Заслужаны настаўнік Беларусі”.

Калектыў выкладчыкаў і студэнтаў БДПУ па праву ганарацца, што многія таленавітыя вучоныя, многія з якіх маюць еўрапейскую і сусветную вямасць, называюць гэты ўніверсітэт сваёй “альма матэр”. Назавём толькі некаторыя імёны.

Сусветную вядомасць набылі даследаванні беларускага гісторыка і філосафа, “двайнога” доктара (доктара гістарычных навук і доктара філасофскіх навук, прафесара, Заслужанага дзеяча навукі Беларусі Гілера Маркавіча Ліўшыца (1909-1983). Ён быў выпускніком Мінскага педінстытута 1934 года. Г.М.Ліўшыц вывучаў сацыяльна-эканамічнае, палітычнае становішча і ідэалогію старажытнага свету (пераважна Іўдзеі і Рыма) і сярэдневяковай Еўропы, пытанні навуковага атэізму гісторыі філасофіі. Вучоны быў адным з буйнейшых даследчыкаў рукапісаў Мёртвага мора.

У адзін год з Г.М.Ліўшыцам (у 1934-м) МДПІ скончыў Рыгор Маркавіч Трухноў. Ён стаў адным з самых таленавітых беларускіх вучоных-гісторыкаў, доктарам гістарычных навук, прафесарам Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, буйнейшым спецыялістам па гісторыі Германіі першай паловы XX стагоддзя і савецка-германскім адносінам у гэты час.

Вялікі ўклад у беларускае мовазнаўства і дыялекталогію ўнесла выпускніца Мінскага МДПІ імя М.Горкага 1937 года, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР 1971 года за ўдзел у комплексе работ па беларускай лінгвагеаграфіі, доктар філалагічных навук Ніна Трафімаўна Вайтовіч (1913-1976). Прывядзем толькі адзін факт. Падручнік па беларускай літаратуры для 6 класа “Родная літаратура”, аўтарам якога была Н.Т.Вайтовіч, вытрымаў 16 выданняў (1945-1960).

Таленавітым беларускім вучоным-гісторыкам стаў член-карэспандэнт АН БССР, Заслужаны дзеяч навукі БССР, доктар гістарычных навук, прафесар Канстанцін Іванавіч Шабуня., які скончыў МДПІ ў 1937 годзе. З 1956 года ён працаваў загадчыкам сектараў публікацый, гісторыі Беларусі дасавецкага грамадства Інстытута гісторыі АН БССР.

Выпускніца Мінскага педінстытута 1938 года Юзэфа Фларыянаўна Мацкевіч стала выдатным беларускім вучоным-мовазнаўцам, членам-карэспандэнтам АН БССР, доктарам філалагічных навук, Заслужаным дзеячам навукі Беларусі., лаўрэатам Дзяржаўнай прэміі СССР. Яе асноўныя працы прысвечаны дыялекталогіі і гісторыі беларускай мовы, сучаснай беларускай літаратурнай мове.

У тым жа 1938-м скончыла Мінскі педінстытут і таленавіты беларускі мовазнавец, Заслужаны дзеяч навукі БССР, доктар філалагічных навук, прафесар Марыя Андрэеўна Жыдовіч, якая даследавала гісторыю беларускай мовы і гаворак. (1906-1977).

Трэцім выпускніком МДПІ імя М.Горкага 1938 года, які праславіў беларускае мовазнаўства, стаў Заслужаны дзеяч навукі Беларусі, член-карэспандэнт АН БССР, кандыдат філалагічных навук Міхаіл Раманавіч

Суднік, які больш чым чвэрць стагоддзя - 26 год (1957-19830 працаваў дырэктарам Інстытута мовазнаўства АН Беларусі.

Геаграфічную навуку ў Беларусі цяжка сабе ўявіць без навуковых прац выпускніка Мінскага педінстытута 1939 года Вадзіма Андрэевіча Жучкевіча. Еўрапейскую вядомасць набылі яго даследаванні па тапаніміцы, эканамічнай геаграфіі, методыцы выкладання геаграфіі. Доктар геаграфічных навук, прафесар, Заслужаны работнік вышэйшай школы В.А.Жучкевіч з 1976 года працаваў загадчыкам кафедры фізічнай геаграфіі мацерыкоў і акіянаў БДУ.

Другі выпускнік МДПІ імя М.Горкага 1939 года - беларускі эканоміка-географ, прафесар, Заслужаны работнік вышэйшай школы БССР Андрэй Якаўлевіч Малышаў 25 гадоў (1954-1979) працаваў прарэктарам Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта.

Бадай, ніхто з выпускнікоў БДПУ не меў столькі тытулаў і званняў, як беларускі вучоны-геолаг з сусветным імем, ураджэнец в.Хатляны Уздзенскага раёна Мінскай вобласці Аляксандр Сямёнавіч Махнач, які скончыў Мінскі педінстытут імя М.Горкага 74 года назад – у 1940 годзе. Яго навуковыя працы прысвечаны літалогіі і геахіміі пратэразою, дэвону, старажытным корам выветрывання, фацыяльнаму і фармацыйнаму аналізу, тэктоніцы, нафтаноснасці нетраў, гісторыі навукі.

Акадэмік НАН Беларусі А.С.Махнач быў віцэ-прэзідэнтам АН БССР (1973-1986), доктарам геолога-мінэралагічных навук, прафесарам, Заслужаным дзеячам навукі Беларусі, ганаровым членам Расійскай Акадэміі навук. Вельмі важна, што ён удзельнічаў у адкрыцці на тэрыторыі Беларусі радовішчаў калійнай і каменнай салеяў, жалезных руд, гаручых сланцаў і іншых карысных выкапняў. За адкрыццё і разведку нафты Аляксандру Махначу была прысуджана Дзяржаўная прэмія Беларусі 1972 года.

У тым жа 1940-м годзе выпускніком МДПІ стаў беларускі вучоны-педагог, член-карэспандэнт Акадэміі педагагічных навук СССР, Заслужаны настаўнік БССР, прафесар, дырэктар НДІ педагогікі, прарэктар БДУ Сцяпан Андрэевіч Умрэйка (1908-1978). А ў час сканчэння Мінскага педінстытута (1939-1941 гг.) ён працаваў начальнікам Упраўлення сярэдніх школ Наркамата асветы БССР.

Значны ўклад у гістарычную навуку ўнеслі навуковыя працы Заслужанага дзеяча навукі БССР, доктара гістарычных навук, прафесара Міхася Яфімавіча Шкляра (1916-1978), які быў выпускніком МДПІ імя М.Горкага 1941 года.

Беларускі вучоны-мовазнавец Мікалай Васільевіч Бірыла (1923-1992) скончыў Мінскі педінстытут на шэсць гадоў пазней – у 1947 годзе. Сялянскі хлопец з вёскі Скварцы Дзяржынскага раёна Мінскай вобласці стаў акадэмікам НАН Беларусі, акадэмікам-сакратаром АДДзялення

грамадскіх навук НАН Беларусі (1982-1992), доктарам філалагічных навук, прафесарам, заслужаным дзеячам навукі Беларусі, лаўрэатам Дзяржаўнай прэміі СССР.

Выдатны вучоны-славіст М.В.Бірыла – аўтар каштоўных прац у галіне беларускай дыялекталогіі, сучаснай беларускай мовы, анамастыкі і лексікаграфіі, вядомых усяму славянскаму свету.

У тым жа 1947-м МДПІ імя М.Горкага скончыў чалавек, якога сёння часта ўспамінаюць школьнікі і студэнты нашай рэспублікі, якія вывучаюць беларускую мову. Беларускі мовазнавец, Заслужаны настаўнік Беларусі, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі. доктар філалагічных навук, прафесар Міхаіл Станіслававіч Яўневіч вядомы перш за ўсё як сааўтар школьных падручнікаў па беларускай мове для 6-9 класаў (1963-1995), навучальных дапаможнікаў “Сінтаксіс сучаснай беларускай мовы”, “Беларуская мова”, “Сучасная беларуская мова. Лексікалогія. Фанетыка. Арфаграфія”, “Сучасная беларуская мова. Марфалогія”, “Беларуская мова: Дапаможнік для абітурыентаў”, “Сучасная беларуская мова: кантрольныя працы”.

Сярод лаўрэатаў Дзяржаўнай прэміі СССР 1971 года за ўдзел у комплексе работ па лінгвагеаграфіі быў і выпускнік МДПІ 1951 года Аляксей Пятровіч Груца. Ён стаў доктарам філалагічных навук, прафесарам, загадчыкам кафедры ў родным у родным інстытуце.

Выпускнік Мінскага педінстытута 1951 года Павел Паўлавіч Шуба стаў вядомым вучоным у галіне беларускага мовазнаўства, Заслужаным дзеячам навукі Беларусі, лаўрэатам Дзяржаўнай прэміі Беларусі, доктарам філалагічных навук, прафесарам, акадэмікам Беларускай акадэміі адукацыі.

10 сакавіка 2014 года навуковая грамадскасць нашай рэспублікі адзначыла 85-годдзе з дня нараджэння аднаго з самых таленавітых беларускіх мовазнаўцаў, доктара філалагічных навук Аркадзя Іосіфавіча Наркевіча, які прайшоў цікавыжыццёвы шлях ад настаўніка да прафесара. Хлопец з вёскі Варонаўшчына Капыльскага раёна Мінскай вобласці стаў славутым беларускім вучоным з еўрапейскім іменем. Выпускнік МДПІ імя М.Горкага 1951 года А.І.Наркевіч ўнёс велізарны ўклад у даследаванне культуры мовы, стылістыку і граматыку беларускай мовы.

Значны ўклад у гістарычную навукі ўнеслі даследаванні стрыечных братоў Уладзіміра Аляксандравіча і Івана Васільевіча Палуянаў. Яны абодва скончылі Мінскі педінстытут у 1951 годзе.

У.А. Палуян стаў доктарам гістарычных навук, прафесарам, загадчыкам сектара Інстытута гісторыі АН БССР. Яго даследаванні прысвечаны сацыяльна-эканамічным адносінам, рэвалюцыйнаму і нацыянальна-вызваленчаму руху у Заходняй Беларусі. гісторыі сялянства, аграрным пераўтварэнням і сацыяльным адносінам у БССР у 1921-1941 гадах.

Што датычыцца І.В.Палуяна, то ён прайшоў шлях ад малодшага навуковага супрацоўніка Інстытута гісторыі АН БССР да загадчыка кафедры, прафесара кафедры гісторыі Беларусі і паліталогіі Беларускага дзяржаўнага тэхналагічна ўніверсітэта. Иван васільевіч працягвае даследаваць рэвалюцыйны і нацыянальна-вызваленчы рух у Заходняй Беларусі. сацыяльна-эканамічнае развіццё беларускай вёскі ў 1950-1980-х гадах, унутраную і знешнюю палітыку Рэспублікі Беларусь, праблемы станаўлення беларускай дзяржаўнасці.

Імя Георгія Пятровіча Давідзюка вядома кожнаму сацыёлагу нашай рэспублікі як патрыярха беларускай сацыялогіі. Менавіта гэтым вучоным напісаны і выдадзены першыя ў Беларусі навучальныя дапаможнікі па сацыялогіі. Доктар філасофскіх навук, прафесар Г.П.Давідзюк скончыў Мінскі педінстытут у 1952 годзе. Ён унёс уклад і ў адкрыццё ў БДУ у 1989 годзе на філасофска-эканамічным факультэце аддзялення сацыялогіі. Адным з вынікаў навуковай дзейнасці Г.П.Давідзюка з'яўляецца напісанае пад яго кіраўніцтвам і выдадзенае ў 1984 годзе першага ў СССР і Беларусі "Словаря прикладной социологии".

Археологі нашай рэспублікі называюць выпускніка МДПі імя М.Горкага 1953 года Пятра Фёдаравіча Лысенку "беларускім Шліманам". Доктар гістарычных навук, прафесар, загадчык аддзела сярэднявекавой гісторыі, а з 1988 года загадчык аддзела археалогіі сярэднявекі Інстытута гісторыі АН БССР П.Ф.Лысенка вывучаў курганы XI-XII стагоддзяў, старажытныя гарады Тураў, Брэст, Пінск, Слуцк, Давыд-Гарадок, Клецк, Рагачоў, Мазыр. Ён зрабіў выснову, што Бярэсце заснавана дрыгавічамі. Выявіў ў Бярэсці жыллёвыя пабудовы на 12-13 вянок з аконнымі праёмамі. Вынікам даследаванняў Лысенкі стала стварэнне археалагічных музеяў "Бярэсце" у г.Бярэсце, "Старажытны Тураў".

У 2002 годзе Пётр Фёдаравіч стаў лаўрэатам Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь, а ў 2005-м – Ганаровым грамадзянінам г.Турава.

Вучоным-псіхолагам з сусветным імем стаў выпускнік 1955 года Якаў Львовіч Каламінскі. Многія яго даследаванні перакладзены больш чым 15 замежных моў, у тым ліку на польскую, іспанскую і балгарскую. Доктар псіхалагічных навук, прафесар, заслужаны дзеяч навукі Рэспублікі Беларусь Я.Л.Каламінскі шмат год працаваў загадчыкам кафедры агульнай і дзіцячай псіхалогіі, а з 1995 года з'яўляўся галоўным рэдактарам часопіса "Псіхалогія". Ён даследуе праблемы фарміравання псіхалагічнай культуры асобы, развіцця міжасабовых адносін у навучальных калектывах. Вельмі важна, што вучоны распрацоўвае тэарэтычныя асновы педагагічнай сацыяльнай псіхалогіі і сацыяльнай псіхалогіі развіцця.

Выпускнік гісторыка-філалагічнага факультэта МДПі 1960 года Людміла Рыгораўна Машчэнская стала доктарам філалагічных навук, прафесарам Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, вядомым спецыялістам у галіне гісторыі беларускай і рускай моў. Вялікі рэзананс выклікала яе

манаграфія “Як беларусы гавораць па руску? Варыянты роду назоўнікаў у рускім маўленні беларусаў”, якая выйшла ў свет у 1992 годзе.

Некаторыя выпускнікі МДПІ пасля сканчэння інстытута змянілі сваю спецыялізацыю. Так, выпускнік фізіка-матэматычнага факультэта 1960 года Аляксандр Віктаравіч Шарапа стаў доктарам гістарычных навук, прафесарам. Ён працаваў прарэктарам Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта па міжнародным сувязям, загадчыкам кафедры міжнародных адносін гістарычнага факультэта БДУ, а з 1995 года – дэканам факультэта міжнародных адносін і адначасова загадчыкам кафедр міжнародных адносін гэтага факультэта. У цяперашні час А.В.Шарапа працуе прафесарам дадзенай кафедры.

Анатоль Мікалаевіч Сарокін скончыў бібліятэчны факультэт МДПІ імя М.Горкага ў 1962 годзе. Ён стаў таленавітым беларускім вучоным-гісторыкам, буйнейшым спецыялістам па гісторыі аграрных адносін у Беларусі ў XX стагоддзі. Доктар гістарычных навук, прафесар А.М.Сарокін працаваў загадчыкам аддзела Інстытута гісторыі НАН Беларусі, а з 2000 года працуе прафесарам кафедры тэорыі і гісторыі права Беларускага інстытута правазнаўства.

У тым жа 1962-м гісторыка-геаграфічны факультэт МДПІ імя М.Горкага скончыў Яўген Канстанцінавіч Новік. Ён стаў доктарам гістарычных навук, прафесарам, загадчыкам кафедры гуманітарных дысцыплін Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта інфарматыкі і радзіаэлектронікі, старшынёй Экспертнага савета па гістарычным навукам ВАК Рэспублікі Беларусь, галоўным рэдактарам падручніка па гісторыі Беларусі для ВНУ нашай рэспублікі.

Вядомы культуролог і гісторык, доктар культуралогіі, прафесар Аляксандр Іванавіч Смолік скончыў гістарычны факультэт МДПІ у 1968 годзе. Ён прайшоў шлях ад выкладчыка да дэкана факультэта давузаўскай падрыхтоўкі МДПІ, а потым да прарэктара па навучальнай рабоце (з 1992 года) і першага прарэктара Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў (з 1999-года). З 2006 года А.І.Смолік працаваў загадчыкам кафедры гісторыі Беларусі і музеезнаўства БДУКМ, а з 2009 года з’яўляецца загадчыкам кафедры культуралогіі ў Беларускаім дзяржаўным ўніверсітэце культуры і мастацтваў.

Выпускніца літаратурна-музычнага факультэта МДПІ імя М.Горкага 1969 года Ядвіга Дамінікаўна Грыгаровіч стала доктарам педагагічных навук, прафесарам, рэктарам Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў, членам-карэспандэнтам Беларускай акадэміі адукацыі, ганаровым прафесарам Шлёнскага ўніверсітэта (1994, Польшча).

Кандыдат гістарычных навук, а з 2005 года загадчык аддзела ўсеагульнай гісторыі і міжнародных адносін Інстытута гісторыі НАН Беларусі Міхась Клаўдзіевіч Кошалеў - выпускнік гістарычнага факультэта МДПІ 1970 года.

Член-карэспандэнт НАН Беларусі, доктар біялагічных навук, прафесар, дырэктар Інстытута заалогіі НАНБ Міхась Міхайлавіч Пікулік скончыў МДПІ ў 1971 годзе. Ён быў аўтарам каштоўных навуковых прац па герпеталогіі, ландшафтнай экалогіі жывёл, унутрывідавай зменлівасці, біягеаэналогіі, праблемам аховы і рацыянальнага выкарыстання біялагічнай разнастайнасці.

Прафесар кафедры псіхалогіі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, доктар псіхалагічных навук, член-карэспандэнт Беларускай акадэміі адукацыі, член Еўрапейскай Асацыяцыі лангіцюдных даследаванняў у галіне паводзінскай псіхалогіі і медыцынскіх навук Алена Самойлаўна Сляповіч - выпускніца дэфекталагічнага факультэта МДПІ імя М.Горкага 1972 года. У 1986-1995 гадах яна працавала дацэнтам кафедры алігафрэнапедагогікі і псіхпаталогіі роднага інстытута.

Выпускнік гістарычнага факультэта МДПІ 1979 года Мікалай Яфімавіч Сяменчык стаў вядомым беларускім вучоным-гісторыкам, доктарам гістарычных навук, прафесарам, загадчыкам кафедры гісторыі Беларусі і паліталогіі Беларускага дзяржаўнага тэхналагічнага ўніверсітэта.

Аляксандр Аляксандравіч Каваленя скончыў факультэт прыродазнаўства МДПІ ў 1975 годзе. Ён стаў дырэктарам Інстытута гісторыі НАН Беларусі, акадэмікам-сакратаром АДДЗЯлення гуманітарных навук і мастацтваў НАН Беларусі, доктарам гістарычных навук, прафесарам, Заслужаным дзеячам навукі Рэспублікі Беларусь, буйнейшым спецыялістам па гісторыі Вялікай Айчыннай вайны не толькі ў Беларусі, але і далёка за яе межамі.

Выпускнік філфака МДПІ 1975 года Сяргей Дубовік стаў галоўным рэдактарам газеты "Рэспубліка". Дэпутатам Палаты Прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, дырэктарам Інстытута журналістыкі БДУ, кандыдатам філалагічных навук, дацэнтам.

У нашай рэспубліцы добра вядома імя таленавітага беларускага спевака (барытон), баяніста і педагога, саліста Белдзяржфілармоніі, народнага артыста Рэспублікі Беларусь, лаўрэата Рэспубліканскага (1989), Усесаюзнага і Міжнароднага конкурсаў (абодва 1990) выканаўцаў камернай музыкі Івана Мікалаевіча Тамашэвіча. Але мала каму вядома, што ён з'яўляецца выпускніком музычна-педагагічнага факультэта МДПІ імя М.Горкага 1979 года.

Аляксандр Аляксандравіч Гужалоўскі скончыў гістфак МДПІ у 1983 года. Ён стаў самым аўтарытэтным даследчыкам не толькі па гісторыі музейнай справы на Беларусі, але і па гісторыі цензуры ў нашай рэспубліцы ў XX стагоддзі, прафесарам, доктарам гістарычных навук, прафесарам кафедры этналогіі, музеялогіі і гісторыі мастацтва гістарычнага факультэта БДУ.

Вядомы беларускі вучоны-гісторык Юрый Мікалаевіч Бохан скончыў гістарычны факультэт МДПІ імя М.Горкага ў 1990 годзе. У 37 год у 2003 годзе ён абараніў доктарскую дысертацыю на тэму “Узбраенне і структура войска Вялікага княства Літоўскага ў другой палове XIV – канцы XVI ст.”. Ю.М.Бохан з’яўляўся загадчыкам аддзела гісторыі Беларусі XIII – XVIII стст., а з 2005 года працуе загадчыкам кафедры эканамічнай гісторыі Беларускага дзяржаўнага эканамічнага ўніверсітэта.

На адказных дырэктарскіх пасадах знаходзяцца таленавітыя выпускнікі гістарычнага факультэта 1996 года Вячаслаў Віктаравіч Даніловіч і Аляксандр Іванавіч Груша. Першы з іх узначальвае Інстытут гісторыі НАН Беларусі, а другі –Цэнтральную навуковую бібліятэку Я.Коласа НАН Беларусі.

Дзесяткі выпускнікоў МДПІ сталі ўдзельнікамі, чэмпіёнамі і прызёрамі Алімпійскіх гульняў і чэмпіянатаў свету па розным відам спорту. У першую чаргу, гэта выпускніца бібліятэчнага факультэта Мінскага педінстытута імя М.Горкага 1971 года, чатырохразовая алімпійская чэмпіёнка, неаднаразовая чэмпіёнка свету і Еўропы, заслужаны майстар спорту, кандыдат педагагічных навук Алена Дзмітрыеўна Бялова (дзявочае Новікава). Чэмпіёнамі свету і Еўропы сталі аспіранты інстытута Ю.Смалякоў і А.Ніканчыкаў.

Пераможцамі і прызёрамі шматлікіх Усесаюзных і Міжнародных спаборніцтваў па бадмінтоне былі студэнтка факультэта прыродазнаўства Л.Рагатнёва і член спартыўнага клуба “Педагог” А.Скрыпко.

Сярэбраным прызёрам IX летняй спартакіяды народаў СССР па лёгкай атлетыцы стала студэнтка факультэта прыродазнаўства Т.Хархулёва. Студэнтка факультэта педагогікі і метадыкі пачатковага навучання Г.Чуркіна заваявала званне чэмпіёнкі Еўропы сярод дзяўчат па кулявой стральбе, а другая студэнтка гэтага факультэта Т.Жгун у складзе зборнай каманды СССР заваёўвае званне чэмпіёнкі Еўропы па баскетболе сярод моладзі.

Пераможцамі Кубка СССР 1986 года па баскетболе ў складзе каманды “Гарызонт” сталі студэнткі факультэта дашкольнага выхавання Я.Пякарская і Е.Заяц.

Многія выпускнікі БДПУ сталі вядомымі партыйнымі, дзяржаўнымі, прафсаюзнымі, грамадскімі дзеячамі, дыпламатамі.

Беларускі дзяржаўны і партыйны дзеяч, вядомы журналіст Сцяпан Герасімавіч Булат (1894-1921) у 1915-1916 і ў 1918-1919 гадах вучыўся ў Мінскім настаўніцкім інстытуце. У час акупацыі Беларусі польскімі вайскамі член ЦК Беларускай камуністычнай арганізацыі і Паўстанцкага камітэта С.Г.Булат займаўся арганізацыяй партызанскага руху на Міншчыне, вёў прапаганду ідэй савецкай улады. У ліпені-жніўні 1920 года ён працаваў у Мінскім губернскім аддзеле народнай асветы. Са жніўня 1920 года Булат

з'яўляўся загадчыкам аддзела ЦК КП(б)Б па працы ў вёсцы. Адначасова ён з'яўляўся рэдактарам газеты "Савецкая Беларусь", заснавальнікам і рэдактарам газеты "Белорусская деревня". З лютага 1921 года Сцяпан Герасімавіч быў членам ЦБ, а з мая 1921-га – 3-м сакратаром ЦБ КП(б)Б і загадчыкам агітацыйна-прапагандысцкім аддзелам. Памяці С.Г.Булата Я.Купала прысвяціў верш "На смерць Сцяпана Булата", М.Чарот – верш "Дарогай памяці Сцяпана Булата, З.Бядуля – верш "На смерць Сцяпана Булата".

Дзяржаўны дзеяч БССР Аляксандр Восіпавіч Сташэўскі (1889-1938) скончыў Мінскі Беларускі педагагічны інстытут у 1920 годзе. З лістапада 1921 года ён працаваў сакратаром ЦВК і СНК БССР, а з лістапада 1924 года – старшынёй Полацкага акружнага выканкома. З лютага 1926 года А.В. Сташэўскі з'яўляўся наркомам унутраных спраў БССР, а з верасня 1928 га-наркомам юстыцыі і пракурорам БССР. член ЦВК БССР у 1921-1931 гадах і яго Прэзідыума ў 1921-1924 і 1927-1931 гадах.

У канцы 1930 года Аляксандр Сташэўскі быў неабгрунтавана абвінавачаны як удзельнік "антыпартыйнай" групы Ігнатоўскага-Жылуеовіча, зняты з пасады і прызначаны старшынёй Бабруйскага райвыканкома. З восені 1931 года ён працаваў загадчыкам рабочага факультэта БДУ, а потым дырэктарам Гомельскага сельскагаспадарчага інстытута. 27 красавіка 1937 года А.В.Сташэўскі быў арыштаваны органамі НКУС БССР па абвінавачванні ў антысавецкай дзейнасці. 29 кастрычніка 1937 года Ваеннай калегіяй Вярхоўнага суда СССР яго прыгаварылі да вышэйшай меры пакарання. Прыговор прывялі ў выкананне 11 снежня 1938 года. А.В.Сташэўскі быў рэабілітаваны ў 1956 годзе.

Выпускнік Мінскага педінстытута 1956 года Станіслаў Антонавіч Пілатовіч стаў сакратаром Цэнтральнага Камітэта камуністычнай партыі Беларусі (1965-1971), Надзвычайным і Паўнамоцным паслом СССР у Польскай Народнай Рэспубліцы (1971-1978), намеснікам Старшыні Савета Міністраў БССР (1978-1983), членам ЦК КПСС (1971-1981). Ён трагічна загінуў 15 чэрвеня 1986 года.

Пасля сканчэння МДПі ў 1955 годзе Герой Савецкага Саюза Віктар Ільіч Лівенцаў з 1958 года працаваў старшынёй Камітэта па фізічнай культуры і спорту пры Савеце Міністраў БССР, а ў 1978 годзе быў прызначаны кіраўніком спраў ЦК КПБ.

Выпускнік Мінскага педінстытута 1940 года Сцяпан Андрэевіч Умрэйка ў 1943-1948, 1952-1964 гадах працаваў намеснікам наркома (міністра) асветы БССР.

Двое выпускнікоў і адзін студэнт Мінскага педінстытута сталі генерал-маёрамі міліцыі. Гэта выпускнік 1971 года начальнік Упраўлення унутраных спраў Мінскага гарвыканкома Барыс Захаравіч Піліпенка (1987-1994), студэнт МДПі 1939-1941 гадоў, начальнік УУС Гомельскага аблвыканкома (1959-1971), начальнік УУС Мінскага аблвыканкома

Геннадзь Васільевіч Пукаў і выпускнік МДПІ 1968 года, намеснік міністра ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь (1994-1995) Сяргей Ігаравіч Рухлядзьеў.

Леанід Паўлавіч Гуляка скончыў Мінскі дзяржаўны педагагічны інстытут імя М.Горкага па спецыяльнасці “бібліятэкар-бібліёграф”. У 2000-2006 гадах ён працаваў міністрам культуры Рэспублікі Беларусь., У 2006 годзе ён прызначаны Старшынёй Камітэта па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь і з таго ж года па цяперашні час працуе Упаўнаважаным па справах у рэлігій і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Выпускнік гістарычнага факультэта МДПІ 1981 года Аляксандр Бойка стаў старшынёй Цэнтральнага камітэта Беларускага прафсаюза работнікаў адукацыі, а яго намеснікам стаў выпускнік факультэта беларускай філалогіі БДПУ Раман Дапіра.

Калектыў студэнтаў і выкладчыкаў БДПУ асабліва ганарыцца тым, што сярод яго выпускнікоў былі 6 Герояў Савецкага Саюза. Гэта ўраджэнец в. Ачыжа Чэрвенскага раёна Мінскай вобласці, выпускнік 1940 года, камандзір роты, старшы лейтэнант Васіль Іванавіч Тарлоўскі, які праявіў мужнасць і гераізм у баях за вызваленне Віцебскай вобласці. Ён быў ўдастоены высокага звання Героя Савецкага Саюза ў 1944 годзе.

Ас татнія Героі Савецкага Саюза скончылі МДПІ пасля Вялікай Айчыннай вайны: камандзір стралковага батальёна, маёр Мікалай Барысавіч Барысаў у 1954 годзе, камандзір 1-й Бабруйскай партызанскай брыгады Віктар Ільіч Лівенцаў у 1955-м, патрыётка Алена Рыгораўна Мазанік у 1952 годзе, камандзір дыверсійнай групы “Бура” старшы лейтэнант дзяржбяспекі Мікалай Апанасавіч Міхайлашаў у 1953-м (гістарычны факультэт), камандзір роты капітан Мікалай Філіпавіч Шарко ў 1954-м годзе.

Слова “Праведнік” (чалавек, які выконвае рэлігійныя правілы жыцця) пасля Другой сусветнай вайны атрымала яшчэ адно значэнне. Праведнікамі сталі называць тых, хто, рызыкуючы сваім жыццём і жыццём сваіх родных у час вайны выратаваў яўрэяў ад вернай гібелі.

Ганаровае званне “Праведнік народаў свету” прысвойвае Ізраільскі Мемарыяльны музей памяці ахвяр і герояў катастрофы еўрапейскага яўрэйства “Яд Вашэм”.

“Праведнікамі народаў свету з’яўляюцца больш больш 700 жыхароў Беларусі беларусаў, рускіх, палякаў, украінцаў, татар і прадстаўнікоў іншых этнасаў Сярод іх і былая студэнтка Мінскага педінстытута Раіса Кірылаўна Семашка. У 1952-1956 годзе яна вучылася на вячэрнім аддзяленні філалагічнага факультэта Мінскага дзяржаўнага педагагічнага інстытута імя М.Горкага (рускае аддзяленне).

А 73 гады таму назад – у 1941 годзе трэцякласніцам 11-й Мінскай сярэдняй школы Раісе, Ніне і Ідзе было па адзіннаццаць гадоў. Вайна стала выпрабаваннем іх сяброўства і вернасці. Дзяўчынкам па розным прычынам не ўдалося пакінуць Мінск.

Кватэры Іды Баршчовай і Ніны Цэйтлінай аказаліся разбуранымі ў час бамбёжак. Калі Іда ў першыя дні акупацыі знаходзілася ў дзіцячым доме, з ёю сустрэлася Рая Семашка. А з Нінай Цэйтлінай давялося пабачыцца, калі нацысты сталі перасяляць яўоэяў у гета. Ніна цэйтліна ўжо знаходзілася там з маці і сястрой. Іду адправілі ў гета з дзіцячага дома.

Раіса Семашка з першых дзён акупацыі стала дапамагаць сваім сяброўкам. Яна пералязала праз калючы дрот і прыносіла ў гета ежу. Якую рыхтавала яе маці – Анастасія Лазараўна Семашка.

Калі пачаліся масавыя пагромы, Іда і Ніна скрываліся ў доме ў сям’і Семашка. Яны хаваліся ў склепе, у падвале.

У 1943 годзе у хаце пасяліліся паліцаі, і дзяўчынкі больш не маглі та знаходзіцца ў бяспецы.

Бацька Раісы -Кірыл Нікітавіч Семашка дамовіўся з кіраўніком дзіцячых устаноў у нямецкай камендатуры, і Іду Баршчову прынялі ў рускі дзіцячы дом, дзе яна і сустрэла вызваленне.

Ніну Цэйтліну ўдалося пераправіць у партызанскі атрад.

Усе пасляваенныя гады сяброўкі Рая, Ніна і Іда падтрымліваюць самыя цесныя адносіны.

У 1996 і 2001 гадах Кірыла І Анастасія Семашка, а таксам а іх дачка Раіса былі ўзнагароджаны медалём “Праведнік народаў свету”.

Многія выпускнікі Беларускага дзяржаўнага педагагічнага ўніверсітэта імя М.Танка займалі і займаюць у сваёй “альма матэр” адказныя пасады.

Так, выпускнікамі факультэта прыродазнаўства МДПІ з’яўляюцца першы прарэктар Беларускага дзяржаўнага педагагічнага ўніверсітэта імя М.Танка, кандыдат педагагічных навук, дацэнт Аляксандр Іванавіч Андарала (1976) і прарэктар БДПУ па выхаваўчай рабоце, кандыдат псіхалгічных навук, дацэнт Святлана Іванаўна Копцева (1985).

Прарэктар БДПУ па навучальнай рабоце, доктар педагагічных навук, прафесар Уладзімір Уладзіміравіч Шлыкаў – выпускнік Мінскага педінстытута 1976 года, а прарэктар БДПУ па навукавай рабоце, доктар педагагічных навук, прафесарп Ганна Васільеўна Торхава скончыла гэтую ВНУ у 1987 годзе.

Выпуснік МДПІ 1954 года, беларускі фізік і педагог, доктар фізіка-матэматычных навук, прафесар, Заслужаны работнік вышэйшай школы

Міхаіл Сямёнавіч Цэдрык з 1971 па 1993 год працаваў прарэктарам інстытута па навучальнай рабоце, а з 1961 па 1993 год – загадчыкам кафедры.

Прарэктарам па навучальнай рабоце, а потым і першым прарэктарам БДПУ з 1993 года з’яўляўся выпускнік Мінскага педінстытута 1962 года, кандыдат фізіка-матэматычных навук Васіль Аляксандравіч Бондар.

Кандыдат фізіка-матэматычных навук, прафесар, Заслужаны работнік народнай адукацыі Уладзімір Андрэевіч Якавенка скончыў Мінскі педінстытут у 1962 годзе, а потым амаль 30 гадоў (1974-2003) працаваў дэканам фізічнага факультэта БДПУ і мя М.Танка.

Кандыдат гістарычных навук, дацэнт, Заслужаны работнік народнай адукацыі Рэспублікі Беларусь Мікалай Антонавіч Апімах скончыў гісторыка-геаграфічны факультэт Мінскага педінстытута ў 1963 годзе. Чвэрць стагоддзя (1978-2003) ён быў дэканам факультэта дашкольнага выхавання.

Выпускнік фізічнага факультэта МДПІ 1971 года Іван Іванавіч Цыркун стаў доктарам педагагічных навук, прафесарам, а з 1999 года ўзначаліў адну з самых прэстыжных кафедраў БДПУ - агульнаўніверсітэцкую кафедру педагагікі.

Беларускі вучоны-філосаф, доктар філасофскіх навук, прафесар Павел Васільевіч Кікель скончыў МДПІ ў 1979 годзе. З 2000 года ён працаваў дэканам матэматычнага факультэта БДПУ.

Выпускнік гістарычнага факультэта МДПІ 1979 года, доктар гістарычных навук Мікалай Міхайлавіч Забайскі ў 2002-2004 гадах быў загадчыкам кафедры тэорыі і гісторыі культуры факультэта беларускай філалогіі і культуры, а з 2004 года па цяперашні час з’яўляецца дэканам гістарычнага факультэта БДПУ.

Кандыдат гістарычных навук, дацэнт Аляксандр Валер’евіч Касовіч скончыў БДПУ у 1994 годзе. З 2006 года ён працуе дэканам факультэта сацыяльна-педагагічных тэхналогій.

А факультэт дашкольнай адукацыі БДПУ ўзначальвае выпускнік гістфака 1999 года, кандыдат гістарычных навук, дацэнт Аляксандр Мікалаевіч Каспяровіч. -

Шэраг кафедраў БДПУ ўзначальвалі і ўзначальваюць яго былыя выпускнікі.

Так, выпускнік гісторыка-філалагічнага факультэта МДПІ 1959 года, доктар гістарычных навук, прафесар, Заслужаны работнік вышэйшай школы БССР Віталій Міхайлавіч Фамін чвэрць стагоддзя (1992-1997) працаваў загадчыкам кафедры гісторыі СССР Мінскага педінстытута.

Заслужаны работнік вышэйшай школы Беларусі, доктар гістарычных навук, прафесар Аляксандр Мікалаевіч Мацко быў выпускніком МДПІ 1951 года. Потым ён шмат гадоў узначальваў кафедру гісторыі КПСС у родным інстытуце.

Доктар гістарычных навук, прафесар Анатоль Міхайлавіч Люты скончыў гістарычны факультэт МДПІ у 1976 годзе. Вось ужо 29 год – з 1985 па цяперашні час ён з’яўляецца загадчыкам кафедры гісторыі Беларусі Беларускага дзяржаўнага пелагагічнага ўніверсітэта імя М.Танка.

Выпускнік гістфака МДПІ 1976 года, доктар гістарычных навук, прафесар Уладзімір Васільевіч Тугай з 2005 года працуе загадчыкам кафедры гісторыі старажытных цывілізацый і сярэднявечча гістарычнага факультэта БДПУ.

У тым жа 1976-м Мінскі педінстытут скончыў доктар гістарычных навук, прафесар Георгій Уладзіміравіч Карзенка. З 2007 года ён узначальвае агульнаўніверсітэцкую кафедру паліталогіі і права БДПУ.

Выпускнік гістфака Мінскага педінстытута 1979 года, доктар гістарычных навук Анатоль Паўлавіч Жытко з 1998 года па цяперашні час працуе загадчыкам кафедры славянскай гісторыі метадалогіі гістарычнай навукі БДПУ.

Сярод прафесуры БДПУ ёсць нямала выпускнікоў “альма матэр”.

Мікалай Сямёнавіч Васілеўскі скончыў Мінскі педінстытут у 1954 годзе, а амаль праз чвэрць стагоддзя – у 1978 годзе вярнуўся ў родную ВНУ, дзе выкладаў беларускае мовазнаўства, стаў доктарам філалагічных навук і прафесарам.

Выпусніца гістарычнага факультэта МДПІ імя М.Горкага 1983 года, доктар гістарычных навук, прафесар Ірына Рамуальдаўна Чыкалава працуе прафесарам кафедры новай і навейшай гісторыі гістарычнага факультэта БДПУ.

Многія былыя выпускнікі БДПУ з вялікай цеплынёй і ўдзячнасцю нагадваюць гады вучобы ў гэтай вышэйшай навучальнай установе.

Так, выпускнік факультэта прыродазнаўства 1975 года, а цяпер акадэмік-сакратар аддзялення гуманітарных навук і мастацтваў НАН Беларусі, Заслужаны дзеяч навукі Рэспублікі Беларусь, доктар гістарычных навук, прафесар Аляксандр Каваленя адзначае:

“Адчуваю бясконцы гонар, што мой жыццёвы шлях непарыўна звязаны з калектывам БДПУ. Без перабольшання магу сцвярджаць: толькі дзякуючы яму быў раскрыты мой творчы патэнцыял і зроблены пэўныя дасягненні ў навуковай і грамадскай дзейнасці.

З удзячнасцю і хваляваннем успамінаю лекцыі і семінары выкладчыкаў факультэта. Менавіта іх прафесіяналізм і педагагічнае

майстэрства сталі невычэрпнай крыні цай атрымання глыбокіх і трывалых ведаў”.

Дырэктар Інстытута журналістыкі БДУ, кандыдат філалагічных навук, дацэн Сяргей Дубовік, які скончыў філалагічны факультэт БДПУ у 1975 годзе, нагадаў:

“З цеплынёй узгадваю гады вучобы на філфаку БДПУ ў 1970-1975 гг. Студэнцтва запомнілася цудоўнымі лекцыямі вядомых вучоных-філолагаў – Ф.М.Янкоўскага, А.М.Бардовіча, М.Ц.Кавалёвай. М.А.Лазарука. Гэты людзі навучылі цаніць роднае слова. Заклалі фундамент маёй педагагічнай і навуковай працы, грамадскай дзейнасці.

Мае студэнцкія гады – гэта цікавыя паходы па Беларусі, гэта вечарыны і спарт уўныя спаборніцтвы, гэта сябры на ўсё жыццё. Я ганаруся тым, што закончыў педагагічны ўніверсітэт, што значная частка майго жыцця звязана менавіта з педагагікай”.

Напярэдні 100-гадовага юбілея свайго ўніверсітэта добрай навіной для калектыва студэнтаў і выкладчыкаў БДПУ стала перамога выпускніка гістарычнага факультэта БДПУ Віктара Эдуардавіча Жука ў Рэспубліканскім конкурсе “Настаўнік года Рэспублікі Беларусь-2014”. Сам Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А.Р.Лукашэнка ўручыў яму ключы ад новай машыны.

Цікава, што В.Э.Жук працуе настаўнікам гісторыі СШ № 11 г.Маладзечна. Педагог са стажам працы 3 гады, ён у фінальных мерапрыемствах пераўзышоў у прафесійным майстэрстве 49 лепшых настаўнікаў і выхавацелей нашай краіны.

Свой нарыс аб выпускніках БДПУ я хачу закончыць словамі з даклада рэктара БДПУ, доктара педагагічных навук, прафесара Аляксандра Іванвіча Жука на сходзе працоўнага калектыву ўніверсітэта у верасні гэтага года:

“Паважаныя калегі! Стагоддзе БДПУ – наш залаты юбілей. Мы падыходзім да яго са слаўнай гісторыяй і дасягненнямі. Нам ёсць чым ганарыцца. Аднак час дынамічны. Ён дыктуе неабходнасць новых падыходаў і хуткага рэагавання на адпаведныя змены ў соцыуме. Таму будучае ўніверсітэта – у яго няспынным развіцці. Упэўнены, што нашаму калектыву па сілах дастойна выканаць сваю важную культурна-гістарычную місію па падрыхтоўцы нацыянальных педагагічных кадраў”.

Эмануіл Рыгоравіч Іофе, прафесар БДПУ імя М.Танка,

доктар гістарычных навук

220005, г.Мінск, пр.Незалежнасці,39-90.Т.2-84-83-79 (х.)